

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Rogele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönyeim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN.

Égész évre 300 Lel.

Fél évre 180 Lel.

Negyed évre 75 Lel.

Havonta 25 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Kánaán.

Ezt a boldog országot Románia-nak hívják. Van itt minden, ami szem-szájnak ingere. Csak hogy ez a minden, amíg a termelőtől a fogyasztóig jut, olyan magas árnívót ér el, hogy a legkiválóbbabb közszükségletű cikkek is a fényűzési cikkek kategóriájába kerülnek. Ez most a téma a roz-zant kunyhóban és a fényes palotában egyaránt. Ezzel a kérdéssel foglalkozik most mindenki Curric-tól a Dnyeszterig és Csernovitztól a bolgár határig. Miniszterek és városi vezetők beszélnek a drágaságról és intézkedéseket léptetnek életbe ellene. Nézzük mit mondott Sasu kereskedelmi miniszter erről a nagyhorderejű problémáról?

— Az a meggyőződésem, hogy általánosságban a széles néprétegek megélhetése ma jobb, mint a háború előtt volt, mert a munkások jövedelme nagyobb, mint a megélhetéshez szükséges kiadás. A mi országunkban sokkal olcsóbb az élet, mint Európa más országai-ban, kivéve a fixfizetéses állampol-gárok életét. Eppen ezért az élet olcsóbbodásának problémáját e két igazság világításában kell tanulmányozni. Keresni és találni kell szigorú rendszabályokat, ame-lyekkel a fixfizetésesek helyzetét javítani kell, mert ezek sorsa szá-nalomraméltó.

— Elismerem, hogy a megélhe-tés költségei emelkedő tendenciát mutatnak, amelylyel szemben a

Kormány el van tökéltve, hiszen kötelessége, a legcélravezetőbb in-tézkedések életbeléptetésére. A drágaságnak azonban nincs a mi országunkra szorítókozó ugyneve-zett nemzeti jellege. Három külön-böző oka van: 1. gazdasági oka, a melyet a világháború, továbbá a gazdasági egyensúly felborítása idézett elő; 2. pénzügyi oka, a memyiben a valutáris ingadozás, jelesen pénzünk értékének eddigi csökkenése, jelentékeny mérték-ben idézi elő a drágaságot, főként az erős valutájú országokból im-portált áruknál; 3. erkölcsi oka, hiszen a világháború nemcsak a gazdasági, hanem az erkölcsi egyensúlyt is felborította. A nagy és gyors meggazdagodás utáni örület a társadalom minden osztá-lyát hatalmába kerítette.

— A három betegségi szimpto-ma gyógyszerei a következők: a termelés fokozása, valutánk eme-lése és a társadalmi osztályok be-teges hajlamainak gyökeres kiir-tása. Ámbár alapjában véve a ke-reskedelem szabadságának va-gyok híve, még sem engedhetem meg, hogy e szabadság gyakorlat-sa rendszer nélkül történjék. En a tisztességes kereskedelem szabád-ságát akarom, de nem a spekulá-ció szabadságát.

Megszívlelendő kijelentések ezek, amelyekből kitűnik, hogy tejjel-mézszel folyó Kánaán ez az ország, amelyben boldogan és megelégedetten élhetne mindenki, ha a megélhetés akadályait el le-hetne rombolni. A kezdet megtör-

tént, de — mint éppen lapunk mai számában olvasható — csak fél-rendszabályokkal, aminek azután az a következménye, hogy a ter-melő nem akar kigyógyulni a gyors vagyonszerzés lázából és ügyet sem vet a hatósági intézke-

désre, amiből ránézve nem szár-mazik jogkövetkezmény. Csak drá-kói rendszabályokkal lehet normá-lissá tenni a megélhetést és elérni azt, hogy Románia ne csak papiro-son, hanem a valóságban is tejjel-mézszel folyó Kánaán legyen.

Megnyílt a parlament ülészsaka

Bizalmas tanácskozás Bratlanunál: Maniu Bucurestbe megy

Bucuresti. Tegnap fél hétkor minisztertanács volt, amelyen a kormány tagjain kívül résztvettek Orleanu volt kamarai elnök és Pherechide volt szenátusi elnök. Felolvasták a trónbeszédet, ame-lyet a király már alá is írt. Ezután a törvényhozás két házának elnök ségéről tárgyaltak. Ez alkalommal azonban végleges határozatot nem hoztak.

Bucuresti. Ma reggel Bratlanu miniszterelnök lakásán bizalmas tanácskozás volt, amelyben elha-tározták, hogy továbbra is Orlea-nu és Pherechide volt elnököket kéri fel az országgyűlés két há-zának vezetésével. A két elnöki tisztség között azonban egvelőre nagyobb körülményekkel jár a kamarai elnöki állásának betöltése. A bizalmas értekezlet résztvevői úgy állapodtak meg, hogy Orlea-nu viselje továbbra is a tisztséget. Ha azonban az ellenzék visszatér a parlamentbe, akkor Orleanu le-mond és helyét egy erőskezü em-bernek engedi át. (Rador.)

Bucuresti. A parlament meg-

nyitása után ma délután három órákor a kormánypart értekezle-tet tart. Utána a szenátus és a ka-mara megtartják első ülésüket, a melyen megválasztják a hisztikart.

Cluj (Kolozsvár.) A nemzeti párt végrehajtó bizottsága hétfőn délután ülést tartott, amelyen meg-jelentek a párt összes vezérférfiai és képviselői közül a legtöbben. Vajda-Voevod Sándor betegsége miatt táviratilag jelentette be-tá-volmaradását, és üdvözölte a nagy fontosságú ügyekkel foglalkozó értekezletet. Maniu Gyula elnök nyitotta meg a gyűlést, aki beszé-dében ismertette a demokrata párt tal folytatott tanácskozásait és azok részletes eredményeit, majd bejelentette a két párt teljes egyet értéssel létrehozott fúzióját. A vég-rehajtó bizottság egyhangulag tu-domásul vette Maniu Gyula beje-lentéseit. Ezután vita indult meg a két párt fúziója folytán esedé-kessé vált alapszabálymódosítás körül. A végrehajtó bizottság me-leg ovációban részesítette az érte-kezlet folyamán Maniu Gyulát, aki

A XIX. század híres asszonyai

(Párisban kiállítás rendeznek em-lékezetükre).

Most nyílt meg Párisban a XIX. század híres asszonyainak emlé-kiállítás, amelyet Madame Margue-rite Durand, az ismert feminista uj-ságíró rendezett, hogy fölidézze az utókor és részben a volt kortár-sak emlékezetében az elmúlt szá-zad nevezetes asszonyait. Az iroda-lom, a művészet, a politika és a tár-sadalmi élet letűnt nevezetességei-nek arcképei és emléktárgyai sora-koznak egymás mellett a kiállítás csarnokában és visszavarázsolják a nézőt abba az elumult világba, a melyet az újabb nemzedékek már csak könyvekből ismernek, az idő-sebb emberek azonban részben ma-guk is átéltek.

A kiállítás legfeltűnőbb cso-portja a nagy énekesnőké, színész-nőké és táncosnőké. Olyan nevek is vannak közöttük, amelyek bevonul-tak a történelembe. Még nagyobb azoknak a száma, akiknek nagy be-folyásuk volt ugyan a történelem eseményeinek irányítására, de ne-vükkel megmaradtak a művészetnek abban a körében, amelyben hivatá-suk szerint működtek. Az előbbie-k között legnevezetesebb szerepe Elss-

ler Fannynak, a világszerte ismert táncosnőnek volt, akit számos jel-mezes arcképen kívül fehér márványból faragott szoborral is meg-örökítettek. Mellette Schneider Hor-tenzia a legnevezetesebb, aki Of-ienbach sorsának, de azonkívül III. Napoleon francia császárszágnak is bizonyos mértékben bizonyos irá-nyítója volt. Az egyik nagyméretű portré a Gerolsteini nagyhercegnő szerepében mutatja, mint arannyai átszőtt katonai uniformisában szem lét tart csapatai fölött. Egész soro-zat portré mutatja az énekesnőt egyéb szerepeiben, a többi között háziasszonyi szerepében is, mint Páris társadalmának legnevezete-sebb és legelőkelőbb férfiúi és höl-gyei veszik körül.

A kiállítás rendezői különös nyo-matékkal domborították ki azt a ne-vezetes szerepet, amelyet III. Napo-leon császár felesége Montijo Eugé-nia, a volt spanyol táncosnő ját-szott Franciaország történelmében és Páris társaséletében. Az ő cso-portjának központjában Winterhal-ter ismeretes csoportképe van, a mely udvarhölgyei és udvari méltó-ságai körében mutatja korának leg-szebb császárnéját és talán leg-szebb asszonyát. A kisebb-nagyobb portrék egész sorozata mutatja a császárné életének legkülönbözőbb

pillanataiban. Tulzás nélkül lehet mondani, hogy az Eugéniai császár né körül forgott abban az időben nem csupán Páris társadalmá, ha-nem egész Franciaország. Maga a császár is háttérbe szorult szép, üde és élénk szellemű asszony mel-lett.

Nevezetes alakja a kiállításnak Metternich Paula hercegnő is, aki nem csupán ifju korában, hanem életének delén át is dominális alakja volt valamennyi európai udvarnak. Ez a kivételes szellemű asszony, no-ha sohasem volt szép, gyakran ért-hetetlenül nagy befolyással volt ko-rának férfiúira, azokra is, akiket a sors trónusra ültetett. Mindenütt, a hol megjelent, ő volt a társaság kö-zéppontja, még akkor is, amikor a legkiválóbb szellemű férfiak és a leg-bájosabb nők alkották a társaságot.

Kisebb szerep jutott a kiállítás-on Sadi-Carnot asszonynak, a francia köztársaság megyilkolt elnöke fe-lségének és Faure Lucie kisasszony-nak, a néhai köztársasági elnök leá-nyának. Ők csupán Páris társasé-le-tében szerepeltek és nem hosszú ideig, csupán addig, amíg a két el-nök ezt a méltóságot viselte. Elén-kebb emléket hagyott az idősebb Du-mas leánya, aki atyjának népszerűsé-gével együtt a szellemét is örö-költe. Emlékezetessé azonban nem a

szellemével tette magát, hanem az-zal a kórházzal, amelyet az ő ado-mányából alapítottak.

Nagyszerű önarckép idézi föl a kiállítás Bonheur Róznak, a hí-res állatfestőnek emlékét. George Sand, a ma is népszerű írónő Mus-set Alfréd barátja fantasztikusan tekint le merész ivelésű kalapjával a fején arról a bájos képről, amelyet korának egyik leggyöngédebb lelkű festője készített róla. Mária Lujzá-nak, I. Napoleon második felesége-nek emlékét csak bágyadt fakó aro-kép őrzi.

Legelőkelőbb csoportja a kiállítás-nak az, amelyben a XIX. század má-sodik felének népszerű operetténe-kesnőit egyesítették. A legmerészebb divatok és a legfantasztikusabb kosztümök gyűjteménye ez a soro-zat s a kiállítás látogatói között még most is sokan vannak, akik emléke-znek azokra a forró színházi estekre, amelyeken első ízben jelentek meg a színpadon ezek a régen meghalt, régen letűnt színpadi csillagok. A kiállításához, noha a hírességek hal-hatatlanságát akarja bizonyítani, mégis azt a gondolatot ébreszti a nézőben, hogy a legnagyobb népsze-rűség, a legnagyobb hírnév is mu-landó ...

mint pártkörökből nyert értesülésekből kitudjuk, a hó folyamán Bucarestbe utazik, ahol már folynak az előkészületek az új országos párt elnököknek fogadtatására. (Rador.)

Bucuresti. A demokráta pártkörből nyert értesülések szerint Marin Gyula, a nemzeti párt elnöke csütörtökön érkezik a fővárosba, ahol ugyanakkor megalakítják az országos nemzeti párt központi végrehajtó bizottságát.

Bucuresti. A kisenevt liberális párt kizárta tagjai sorából Ciucureanu képviselőt, aki az Inculiet miniszter elleni akciót vezette.

Súlyos büntetést kért az ügyész Danszkyra.

(Itélet előtt a Landau-pör.)

Budapest. A Landau-pörben befejeződött a bizonyítási eljárás és ma a perbeszéd elmondására került a sor. Elsőnek Christelly Zoltán százados ügyész mondotta el vádbeszédét. A zsarolás vádját elejtette Danszky Mihállyal szemben. Ellenben bünyösnek találta Danszky főhadnagyot a két Landau tetteleges bántalmazásában, a hivatalos hatalommal való visszaélésben és a függelemsértésben, amelyet az azal követett el, hogy a honvédelmi miniszter rendelkezései előtt nem deferált. A vádpontok alapján bünyösnek találta Danszkyt azért is, mert fiatalabb társait bajba döntötte és így, mint felbujtó is szerepelt, e ténykedéseinek pedig olyan következménye lett, amely alkalmas volt arra, hogy az akkori magyarországi állapotokat ferde színben tüntesse fel. Danszkyra súlyosabb büntetés kiszabását kérte Lieszkovszky allhadnagyról és Gonda tisztihelyettesről nagyjában ugyanazokat mondotta vádbeszédében, mint Danszkyról, de rájuk enyhébb minősítésű büntetés kiszabását kérte.

A hadiözvegy halála.

Vérmérgezés vagy tiltott műtét?

Jelentették, hogy Gyorokon Kajtár Anna hadiözvegy gyanus körülmények között meghalt. A bevezetett vizsgálat kiderítette, hogy Kajtár Anna egy rajta végrehajtott és nem egészen jól sikerült tiltott műtét áldozata lett. Tegnap szállott ki a helyszínre az aradi törvényszék vizsgáló bizottsága és a szerencsétlen véget ért asszonyt a kiszállott orvos felboncolta. A boncolás megállapította, hogy az asszony halálát vérmérgezés okozta, de azt, hogy a halál oka a tiltott műtét lett volna, nem tudta megállapítani. Ennek dacára Panyeczky Ferencné mánesi születésűt letartóztatták, mert a meghalt asszony nővérei azt vallották, hogy Panyeczkyt többöször látták az utóbbi időben elhunyt nővérükénél. A hadiözvegy valószínűleg egy nem törvényes szerelmének a következményeit szeretne volna elkerülni Panyeczky közreműködésével. A tiltott műtétnek azonban tragikus következménye lett, az asszony meghalt. Kajtár Annának két kiskorú gyermeke maradt. Panyeczkyt ma szállították az aradi ügyészség fogházába.

Mussolini a fegyvertől sem riad vissza.

(Fiume problémája. — Bessámoló a területi találkozásról.)

Róma. Giurati minisztert a fascista-kormány Fiumébe küldte a rend helyreállítására. A megbízatásnak a kiküldött csak részben tett eleget, hogy elutazott Fiumébe, de a rendet még nem sikerült helyreállítania. A miniszter most a hírlapíróknak a következőket mondotta:

— Mussolini a minisztertanácsban beszámolt arról a tárgyalásról, amelyet Cursonnal és Poincareval folytatott a fiumei problémáról. A problema egyszerű kérdéssé vált: Fiumének vagy olaszvá, vagy jugoszlávvá kell lennie. Elháríthatatlan erők arra indítják az olasz kormányt, hogy Fiume annexiójának álláspontjára jusson, mert nem lehet folytonosan kompromisszumokkal dolgozni. Ebben az órában azonban még korai volna annexióról beszélni.

Róma. Mussolini a szenátusban beszélt a külpolitikáról és beszámolt a Cursonnal és Poincareval Territetben történt találkozásról, amelyről azt mondotta, hogy félőrai meglepetéstől nem lehet nagy eredményeket várni. Nyilatkozatának ez a része némi csatlódást árult el. Ezután azt hiangoz

tatta, hogy kormányának külpolitikája nem nyugszik kalandokon, sem lemondáson. A mi politikánk a béke, ami természetesen nem jelenti azt, hogy ha kényszerhelyzetbe jutnánk, végsősorban ne folyamodhassunk a fegyverhez.

Mussolini kijelentését viharos tapsal fogadták. Mussolini végül utalt arra, hogy a szövetségesek és a többi államok az ő szemével nézzék Olaszországot. A szenátus egyhangulag hozzájárult a kormány külpolitikájához. A belpolitikai helyzetet érintve Mussolini kemény szavakat használt ama politikusokkal szemben, akik néhány héttel ezelőtt alig tudták kellő szavakat találni a fascizmus elítélésére és ma a legnagyobb fascisták.

— Jobban szeretem az őszinte ellenfelet az álnok barátnál, fejezte be szavait Mussolini, akitnek beszéde újból nyilvánvalóvá tette, hogy tiszteletben óhajtja tartani a törvények uralmát és rendet akar Olaszországban.

Róma. Az olasz kamara 275 szóval 90 ellenében napirendet fogadott el, amelyben bizalmat szavazott a kormánynak. (Rador)

A magyar postatakarék képviselőt létesít Amerikában.

(A Kiss Emil bankház óriási vesztesége.)

— Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától. —

A magyar postatakarékpénztár igazgatósága elhatározta, hogy Amerikában képviselőt létesít. Ebből a célból már tárgyalásokba bocsátkozott több amerikai bankcéggel. A háború előtt a magyar postatakarékpénztárnak volt képviselője Amerikában, az amerikai magyarság Magyarországra szóló pénzküldeményeit a Transatlantic Trust Company bonyolította le, amelyben képviselve volt a magyar Postatakarékpénztár, a Magyar Általános Hitelbank, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank, valamint a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. — A trösztben amerikai tőke is képviselve volt. A trösztöt azonban a háború folyamán, az amerikai hadüzenet után az Egyesült Államok kormánya szekvesztrálta és így jelenleg is felszámolás alatt áll. Miután azonban a magyar Postatakarékpénztár amerikai képviselése a mindjobban fellendülő magyar és amerikai pénzügyi kapcsolatok miatt sürgőssé vált, a kormány a lealkalmasabb megoldást abban látja, hogy egy már működő pénzintézetre bizza a képviselőt. Természetesen erre megindult a versengés az amerikai magyar bankárok között. Elsőként Zerkovitz Emil bankháza jelentkezett, de ez az intézet csak az összeomlás után keletkezett, Amerikában még nem eléggé ismert, így tehát magyar részről a képviselőt nem akarták rábízni.

A budapesti pénzügyi szindikátus, amelynek elnöke Teleszky János volt pénzügyminiszter, tárgyalásokat kezdett a különböző amerikai magyar bankokkal és ezeknek a tárgyalásoknak eredményeként Kiss Emil is folyamodott a képviselőt elnyerésére. A dolgok eddigi állása szerint Kiss Emil bankházának van a legtöbb esélye arra, hogy a képviselőt elnyerje. A budapesti pénzügyi szindikátus őt akarja megbízni, ámbar heves harcot indítottak ellene. „A Nép” Kiss Emilről ma a következő érdekes leleplezést közli:

— Kiss Emil banküzlete igen kétes garanciákat szolgáltat. Az 1920-ban kelt amerikai üzletjelentésben, amely az összes kis magánbankokról beszámol, a Kiss Emil-féle bankház 25 ezer dollár alap- és 100,970 dollár tartaléktőkével szerepel. Az 1922. január 30-án kelt üzleti jelentés szerint a 25 ezer dolláros alaptőke megmaradt ugyan, de a tartaléktőke 39,164 dollárra apadt le, ami szóról-szóra azt jelenti, hogy a bank másfél év alatt csakély 70 ezer dollárt fizetett rá tartalékalapjából üzleteire. Üzletileg tehát ez egyáltalán nem nyújt szilárd alapot arra, hogy a Postatakarékpénztár amerikai szervezetét rája bizzák.

„A Nép” megállapítása mindenestre olyan természetű, hogy az illetékes körök bizonyára meg fogják gondolni, mielőtt a Postatakarékpénztár képviselőt tényleg Kiss Emilre bizzák. Tur-lajdonképpen azonban nem ez az ok, hanem egészen más, ami miatt Kiss Emil megbízatását el-lenzik.

A trónbeszéd.

(Az alkotmányozási nemzetgyűlés megnyitása.)

Bucuresti. Ma délután négy órakor ünnepélyes formák közepette megnyitották a parlament ülésszakát, amelyet alkotmányozási jelleggel ruháztak fel. A megnyitást megelőzőleg délelőtt tizenegy órakor ünnepélyes Te Deum volt, amelyet Miron Christea metropolita celebrált fényes papi segédlettel. Az istentiszteleten megjelentek az összes képviselők és szenátorok.

Délben olvasta fel a parlament üléstermében Ferdinánd király a trónbeszédet. Pont tizenkettőkor hajtatót a király díszfogata az udvari díszörség közepette a parlament épülete elé, ahol a szokásos formások között fogadták az uralkodót. Ferdinánd király az ülésterembe ment és ott felolvasta a trónbeszédet.

A trónbeszéd először a koronázás tényéről emlékezett meg, amely fontos aktus a dinasztia és a nép között és amely a kapcsolatot még szorosabbra vonja. Ezután a külpolitikai helyzetre tért át a trónbeszéd. Románia híven kitart szövetségesei mellett — mondja a trónbeszéd. Románia legfőbb vágya a béke és az ennek megőrzésére irányuló minden törekvést támogatja. Hogy ennek a vágyának eleget tehessen erős és intakt hadseregnek van szüksége, amely a békét biztosítani képes. Ennek a hadseregnek a szükségleteiről gondoskodni kell.

Az alkotmányozó bizottság elkészítette az új alkotmánytervezetet, amelyet a nemzetgyűlés elé fognak terjeszteni. Négy évi egyesülés után a nép elbágyadt és a nemzetgyűlés a mai idő demokrátiás szellemétől áthatva hozza meg azt az új alkotmányt, amely a további fejlődés alapja lesz. Az alkotmányreform után az ország konszolidációjához szükséges többi javaslatra kerül a sor, amely az állami élet organizálását és az egységesítést lesznek hivatva előre vinni. A kormány főgondját kell, hogy képezze az ország pénzügyi helyzetének konszolidációja. A trónbeszéd ezután a költségvetésre tért át, amelybe a tisztviselők fizetésjavítását is bevették. A tisztviselők helyzetének javítása biztosítja a közzolgálat normális menetét. Az állam külföldi adósságainak konszolidációja folyamatban van, további teendő a belföldi adósságok konszolidálása és a közhitelek megszüntetése. Erre vonatkozólag a kormány a bankjegy kibocsátásra nézve fogja a szükséges intézkedéseket megtenni.

A pénzügyi rendszer szükséges megváltoztatása céljából a kormány törvényjavaslatot fog heterjeszteni az egyenes adók, a progresszív adók és a tiszta jövedelmi adók egységesítéséről. Az ország anyagi erejének teljes kiaknázása szükségessé teszi azt is, hogy Románia gazdag kincseit, amelyeket a föld méjé rejt magában, az államot illessék. Ehhez szükséges az altalaj megfelelő nacionalizálása. A trónbeszéd ezután még nagy örömmel emlékezik meg az agrárreformról és annak elért sikeréről és a parlament tagjainak, a munkához si-kert kíván.

Miért késik a gyors?

(Panasz az árak késedelmes szállítása miatt.)

Az Aradi Közlöny már több ízben foglalkozott azokkal a mizériákkal, amelyek a CFR körül észlelhetők. Így legújabbán a kereskedők között nagy elégedetlenséget szült az, hogy a vasutállomáson feladott podgyások aránylag hosszú idő után érkeznek meg rendeltetési helyükre. Még a gyorsárúként feladott dolgok is három-négy nap múlva kerülnek a címzett kezeihez. Pokozza e körülmény súlyosságát, hogy személypodgyásokat is igen sokszor súlyig vesznek föl. A CFR, vasutigazgatóság ellen az elmúlt napokban az volt a panasz, hogy a Bucures-ti felé közlekedő gyorsvonatok óriási késéssel érkeznek meg. Ennek — úgy látszik — az az oka, hogy a határállomáson sokáig tart a vámvizsgálat. Előlrva 80 perc van, de ezalatt az idő alatt a rendőrségi és vámvizsgálatot lehetetlenség elvégezni. Viszont a vasutigazgatóság egyik rendelete értelmében a gyorsvonatok nem várhatják meg a vizsgálatok végét, hanem a menetrendben feltüntetett időben okvetlenül indulniuk kell. Ezáltal természetesen lát-szik a 30-40 perces késés, sőt néha egy órát is késnek a gyorsvonatok. A CFR igazgatósága radikálisan akar véget vetni ezeknek a késéseknek és utasítani fogja a határrendőrségi közveket, hogy a vámvizsgálatot az előirt nyolcvan perc alatt feltétlenül végezzék el.

Olasz vendégek Budapesten.

(Kereskedelmi kapcsolat Olaszország és Magyarország között.)

Budapest. A magyar fővárosba tanulmányutra érkezett olasz vendégek tiszteletére a rendező bizottság tegnap este bankettet rendezett a magyar közélet kitűnőségeinek bevonásával. A vendégek között számos újságíró és rajzoló van, többek között a világ egyik legnagyobb tudósító ügynökségének, a Stefani-ügynökségnek a kiküldöttje is. Ma Duda és Giunta fascista-képviselők és Swich nacionalista képviselő Budapestre érkezését várják.

Budapest. Fesco Viktor az olasz vendégek egyike a következőket mondotta a hírlapíróknak az olaszok budapesti látogatásának céljairól:

— Magyarországi tanulmány-utunk célja, hogy a gazdasági kapcsolatot a két ország között az eddiginél is jobban kiépítsük. Eddig csak kontingensszerződés volt a két állam között, amely december harmincegyedikén lejár. Az olasz ipar képviselői arra törekcsenek, hogy a rövid lejáratu kontingensszerződést állandó kereskedelmi szerződéssel váltsák fel. Az olaszok főleg textilárut és gyümölcsöt akarnak Magyarországra szállítani, míg Magyarországból mezőgazdasági terményeket: búzát, lisztet, babot és élőállatokat, főleg lovakat szeretnének exportálni. Múltán a Jugoszlávián keresztül való tranzit-forgalom akadályokba ütközik, azt óhajtának, hogy a tranzitforgalom Ausztrián keresztül a déli vasut vonalán Triest felé bonyolítódjék le. Reméljük, hogy magyar részről törekvésein segítenek, mert az olasz

vezető gazdasági körök mindent megtesznek, hogy Magyarország nak a legtöbb kedvezményt biztosítsák.

Az olasz vendégek december

Fordulat az erdély-budapesti banktartozások ügyében.

(Az aradi tárgyalások fejleményei. — A Tébe nem tárgyal tovább. — Erdélynek tartozásai is vannak.)

Az arad-temesvári, másrészt a budapesti pénzügyi szakfériak minap Aradon lefolytatott tanácskozásainak érdekes fejleményéről kaptunk hírt ma egy előkelő budapesti pénzintézet vezérigazgatójától. Informálónk szerint a budapesti Tébe beszűntette a szóban forgó ügyben a hivatalos akció, szabadkozot hagyván természetesen az intézeteknek arra, hogy a megegyezés felett tovább folytatásnak tárgyalásokat egymás között. A minden irányban tájékoztatást nyújtó információt a következőkben adjuk:

— A budapesti Tébe (Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete) néhány nappal ezelőtt újból foglalkozott a valorizálendő koronartartozások kérdésével abból kifolyólag, hogy a magyar külügyi kormány a román külügyi kormány kezdeményezésére azt ajánlotta, hogy a román intézetekkel szemben fennálló tartozások ügyét megelőbb rendezzék. A Tébe állásán a budapesti intézeteknek az volt az álláspontjuk, ha már a kormány valamely formában beleavatkozott ebbe a kérdésbe, úgy kéressék fel a magyar kormányt arra, hogy intervencióján a román kormánynál az iránt, hogy az viszont a román adósoknál hasson oda, hogy ők is tegyenek eleget a magyar pénzintézetekkel szemben fennálló fizetési kötelezettségeiknek. Elnél a határozatnál a budapesti intézeteket az a megfontolás vezette, hogy ők ugyan rendelkeznek esetleg oly ellenkövetelések fölött, amelyekből az ő tartozásaikat rendezhetnék, de ha ezeket az ellenköveteléseket nem kapták meg, akkor egy oldalulag megfelelő kötelezettségeiknek, de viszont kérdés, hogy mikor folynak be azok a leűszegések, amelyek tulajdonképen fedezetül szolgálnak a román intézetekkel szemben fennálló tartozásokra. Ez a kérdés a leűszegés koronával szemben bekövetkezett nagy áremelkedése folytán vált különösen aktuálissá. A budapesti intézetek ugyanis ki vannak téve annak a veszélynek, hogy a koronartartozásokat kénytelenek a mai 16os leűszegés mellett valorizálni, viszont ha az ő koronaköveteléseik évek múlva befolyának, akkor a koronákért befolyó leűszegést talán csak egy jóval alacsonyabb árfolyamon tudják értékesíteni.

— A budapesti intézeteknek tehát az volna az érdekük, hogy tartozásaik követeléseikkel egy időben rendeztessenek, nehogy az ár folyameltolódások következtében őket veszteség érje. Az ily egy időben való rendezés azonban állami intervenció, a clearing vagy a törvényes kompenzációnak valamilyen más formába el sem képzeltető és ezért áll a budapesti intézeteknek érdekükben az, hogy ha az illetékes körök figyelme vagre erre a kérdésre irányul, akkor ne csak a budapesti intézetek tartozásai, hanem a követeléseik érdekében is történjék valami intézkedés. — Mindezeknél fogva és külö-

negyedekig maradnak Magyarországon és ez alatt nemesak a főváros ipari és kereskedelmi intézményeit látogatják meg, hanem a vidéki városokat is.

nösen arra való tekintettel, hogy a budapesti intézetek érdekei ebben a kérdésben nem egyöntetűek, amennyiben az intézetek egy része Romániával azemben passzív, a másik pedig aktív saldoval rendelkezik, a budapesti pénzintézetek arra az elhatározásra jutottak, hogy tartozásaik rendezését nem fogják többé a hivatalos Tébe keretében közös akcióval folytatni, hanem teljesen szabad kezet adnak minden intézetnek az iránt, hogy járjon el ezekben az ügyekben saját legjobb belátásuk szerint, fennmaradván az intézeteknek az a joga, hogy többen egyöntetű eljárásra szövetkezzenek, de a szövetkezésnek nem lehet hivatalos jellege, nehogy bármilyen tekintetben preiudikáljon más intézetnek, a mely más alapon igyekszik a megoldást keresni. Tény az, hogy már is szövetkezett néhány intézet az iránt, hogy egyöntetűen fog eljárni ebben a kérdésben és közös delegátusokat fog megbízni a tárgyalások felvételére.

Arra a kérdésre, hogy milyen természetűek a budapesti intézetek tartozásai és hogy e tartozások és követelések pénzügyi természetében mennyiben befolyásolja a tervbevetett kompenzáció, illetve clearinget, a következő választ kaptuk:

— A budapesti intézetek tartozásai tulajdonrészt már lejárt vagy azonnal esedékes tartozások, amelyek a romániai pénzintézetekkel szemben a rendszeres folyószámlaviszonyból keletkeztek. Ezzel szemben a budapesti pénzintézetek követeléseit igen jelentékeny részben nem likvid követelések, a mennyiben a követelések törlesztéses jelzőkölcsönök és törlesztéses városi és egyéb közkölcsonök, továbbá hadikölcsönömletekre folyósított és több évre biztosított, tehát esetleg csak később lejárt tételekből állhat. Ezen erre való tekintettel például Csohszlovákiában, ahol szintén tárgyalás folyik a Magyarországgal való clearing kérdésében, a clearingből ki fogják kapcsolni a törlesztéses jelzőkölcsönöket, mert ezek nem alkalmasak kompenzációra. De viszont bevonják a clearingbe a törlesztéses kölcsönök már lejárt annuitásait és kamatait, mert ezek már mint esedékesség vált követelések tényleg alkalmasak arra, hogy esedékesség vált tartozásokkal kompenzáltassanak.

— A városi tisztviselők fizetésemelése. A belügyminiszter ma leiratot intézett a város vezetőségéhez, amelyben felhívja, hogy állítsa össze a városi tisztviselők fizetési listáját és jelölje meg azt a különbözetet, amely a városi és az állami tisztviselők fizetési között van. Dr. Robu János főpolgármester intézkedett, hogy a kért listát a belügyminiszterium minél előbb megkaphassa. A város tisztviselői bizakodva várják a belügyminiszter intézkedését és remélik, hogy hamarosan megkapják a várva-vári fizetésemelést.

Nem lehet elkobonni Rudolftrónörökös könyvét

Bécs. Seps Gyula dr. néhány héttel ezelőtt könyvében kiadta az elhunyt Rudolf trónörökösnek néhány levelét. Ezek a levelek nagy feltűnést keltettek és tegnap egy bécsi könyvkereskedő útján az a hír terjedt el, hogy Windischgraetz hercegné, Rudolf főherceg leánya, a rendőrségen lépéseket tett azért, hogy a könyvet elkobozzák. Ezzel a hírrel kapcsolatban Seps Gyula dr. a következőket mondotta munkatársunknak:

— Windischgraetz hercegné lépéseit a könyvvel szemben annál érthetőbbnek tartom, mert a könyv kiadója a könyv kiadása előtt a kéziratokat, tehát köztük a kiadandó leveleket is, bemutatatta a hercegnének, aki beleegyezését adta a levelek kiadásához. De ha ez nem is történt volna meg, még akkor sem lenne joga Windischgraetz hercegnének a levelek kiadása ellen tiltakozni, azon egyszerű okból, mert Rudolf trónörökös halála óta több mint harminc év telt el, a tulajdonképeni szerzői jog tehát elévült. Ezek szerint Windischgraetz hercegné lépései mindenképpen eredménytelenek maradnak és arról, hogy a könyvet elkobozzák, szó sem lehet.

A „millió” története.

(Marco Polo használta először.)

Manapság csak úgy dobálják az emberek a milliárdokkal és milliókkal, ha nem is magával a pénzzel, de a számokkal, sőt már a szerelmesek sem elégszenek meg azzal, hogy ezer csókot küldjenek leveleikben ideáljuknak. — Már ők is rabul estek a valutával tozásnak és millióban, sőt milliárdokban irnak. Ezek a könnyelmű emberek nem gondolják meg azt, hogy nagyapáink, kivéve a csillagászokat, még allg tudták, hogy mi az millió, amely az 1870-iki francia hadisarc alkalmával jelent kezett először hivatalos formában. Ami pedig a milliót illeti, erről azt írja egy olasz tudományos folyóirat, hogy ez a fogalom az ókorban, sőt még a középkor elején is ismeretlen volt. A millió szó olaszlatin eredetű és Marco Polo, a velencei híres utazó használta először. 1298-ban írt utáírásaiban ugyanis azt akarta feltüntetni, hogy Kinában milyen rengeteg so: ember lakik és ezt úgy vélte szemléltetővé tenni, hogy a latin mille (ezer) szóból „millione”-t csinált, ami azt jelenti, hogy „nagy ezer”. Önálló tehát nem jelentett a millió határozott számot, hanem tájékoztató fogalmat. Mint szám csak a XV-ik század vége felé kezdett szerepelni, még pedig legelső ízben egy 1487-ben Lyonban megjelent könyvben, majd 1487-ben egy másik műben, amely Velencében látott napvilágot.

Hogy áll a leu?

November 28-án fizettek 100 lelért:

Párisban 9— frankot
Zürichben 3.40 frankot.
Budapestben 1650 koronát.
Berlinben 4900 márkát.
Belgráiban 45.— dinárt
Bécsben 45300 koronát

A nemesi levelek.

(Az utódállamok polgárainak rek-
lamációját Bécsben.)

— Az Aradi Közlöny bécsi szer-
kesztőségétől. —

Az osztrák-magyar birodalomnak az az archívuma, ahol a birodalom nemesinek iratait őrzik, még megvan és működik. Az utolsó nemességet Károly exkirály 1918. október 29-én adományozta egy nagyiparosnak. Ez volt az utolsó nemesi akta. Mindamelllett, az archívum 1918. októberig az osztrák belügyi minisztériumok státusához tartozott. Az új osztrák rendszer az igazságügyi és a belügyi minisztériumok fennhatósága alá helyezte. Az archívumban új nemesi leveleket nem állítanak ugyan ki, de a régiek másolatait között szorgosan kutatnak. Tudósok és írók vizsgálják a poros aktacsomókat, s úgy szólván mindennap meglepő kincseket találnak bennük. Nemcsak a családtörténelem, hanem az általános história szempontjából is újabb és újabb meglepő adatokat halásznak ki belőlük. Másfajta munka is folyik még a nemesi levéltárban. Külföldiek mindentalan kérdezősködnek őseik származása dolgában. Magyarországból is több tudakozódás érkezik havonta. Sokan elvesztették a nemesi levelüket: s most másolatot kérnek róla. Az archívum szívesen kiállítja ezeket a másolatokat. A levéltárban természetesen nincsenek meg az eredeti nemeslevelek. Ezeket kiadták az illetőknek, a levélben csak a fogalmazvány maradt meg. A nemesi leveleket plüssbe vagy bársonyba kötötték, aranyszegélyekkel dászították fel és nehézsúlyú pecsétet függesztettek rájuk. Ebben az archívumban őrzik azt a konceptust is, amellyel Goethenek ajándékozták a nemességet. Ezt II. József császár írta alá 1792. április 10-én. A nagy költőnek címert kapott, amelyben ezüst csillag ragyogott. — Schillernek azon a címen ajándékozta a császár a nemességet, hogy „általános elismert író”. De ezenkívül kitünő német szülöktől is származott, apja a hetéves háborúban mint törzsörömester halt meg. — Liszt Ferenc nemesi diplomáját 1859. október 30-án írta alá I. Ferenc József. Ebben az időben a nemesi oklevelek előállításai és kiadási költsége mindössze kétszázötven forintba rugott. Később felerősítették ezt az összeget. Természetesen ez az összeg csak a hivatalos díjak voltak.

Szemző Gyula legujabb botránya

(A soffőrijével és a fiával véresre vert egy uriaszonyt és egy boxbajnokot.)

Budapest. A budapesti lapok megírták, hogy Szemző Gyula volt bácskai főispán, akinek neve hetedhétországra szóló botrányai által vált közismertté, szerdán délután pisztolypárbajt vívott dr. Marschalkó Teófillal, az ismert sportsmannal. A súlyos feltételekkel megvívott pisztolypárbaj sebesülés nélkül folyt le, a felek nem békültek ki. Ennek a párbajnak botrányos előzményeit a lapok agyonhangolták, pedig Szemzőnek ez a legujabb „esete” nem mindennapi történet, a melynek folytatása büntető utra terelődött. A „lovagias” ügyet előidéző affér ugyanis egyáltalában nem mondható lovagiasnak és a budapesti elsőkerületi rendőrkapitányságnál levő bünygyi iratok szerint a következőképpen zajlott le:

Hétfőn éjszaka Szemző Gyula 21 éves fia kíséretében a Fehérváry-utról autón hazafelé tartott hűvösvölgyi villájába. A Gellért-szálló előtt nagy kocsiforgatag volt és az autó beleütközött egy konflisba. A soffőr és a konflis-kocsis között heves szóváltás támadt, noha az összeütközés nem volt komoly és mindkét jármű folytathatta volna útját. A lárma-ra Szemző és a fia kiugrottak az autóból és kiráncigálták a kocsiból a konflis utasait, egy hölgyet és egy férfit. Némi veszekedés után Szemzőék rátámadták a férfire aki az első pofon után elszaladt. Most az asszonyra került a sor, akit a két hatalmas férfi szintén bántalmazni kezdett, majd le-

teperte a földre és úgy ütlegelt. Rendőr sehol se mutatkozott, csak nagy későre jött a helyszínre egy arra járó férfi, aki közbelépett és így szólt a két Szemzőhöz:

— Mi van itt? Uriemberek maguk, hogy védtelen nőt bántanak.

Szemző erre „takarodjon innen” kiáltással pofonvágtat a beavatkozót. Történetesen az illető dr. Marschalkó Teófil volt futóbajnok és boxbajnok volt, aki a pofon után egy szabályszerű kuxkaut-sal leterítette Szemzőt. Ebben a pillanatban a soffőr is ráugrott Marschalkóra, de a boxbajnok azt is leütötte. Ekkor a Szemző fia bottal hátulról fejbevágta Marschalkót, aki a súlyos ütésre megtántorodott és elesett. Közben Szemző Gyula és a soffőr is magukhoz tértek s most már hárman rávetették magukat a földön fekvő férfira, akit bottal addig vertek, amíg eszméletlen állapotba került. Ezután autóba ültek és nyugodtan elhajtattak. Zilahy Lajos, az ismert író, aki pár perc múlva arra járt, vette pártfogásába Marschalkót és az asszonyt. A boxbajnok súlyos sérülésekkel jutott el a lakására. Rendőr is érkezett végre, megállapította, hogy az asszonyt Pollák Istvánnak hívják, köztisztviselő özvegye. — Az ügynek egyébként folytatása is lesz, mert Marschalkó nem éppen gyáva ember és erősen fogadkozik, hogy felgyógyulása után lead egy-két boxbajnokhoz méltó ütleg Szemzőnek.

Aradi cégtársak válópöre.

(A Fodor és Reisinger cég fölszámolásának története.)

Hirt adtunk már több ízben arról, hogy egy több évtized óta fennálló aradi építészeti cég, a Fodor és Reisinger cég fölszámol. A cégtársak között bizonyos differenciák támadtak, amelyek annál is súlyosabb természetűekké váltak, mert a cég egyik belfogója: Reisinger Sándor megbetegedett. Hosszu és nehéz betegsége után Reisinger Sándor most fölépült és újabb munkaképesé vált. A cég vezető társa, Fodor Zsigmond, mérnök, — aki egyébként Budapesten tartózkodik állandóan, — most Aradon időzik és így az Aradi Közlöny munkatársának módjában állt, közelebbi részleteket kérni a fölszámolás okairól. Fodor Zsigmond így nyilatkozott:

— Körülbelül öt esztendővel ez előtt állapodtak meg a Fodor és Reisinger építészeti társaság belfogói abban, hogyha egyik tag elhal, vagy esetleg gondnokság alá helyeztetik, akkor annak sem jogutódai, sem a gondnoka: nem követelhetik a cég fölszámolását. — Csak az volt kikötve, hogy a másik tag által bizonyos összeg kifizettség, míg az utóbbi tag a közkereseti társaságot annak összes aktíváival és passzíváival átveszi. Természetes, hogy ez a cégtárs aztán az eddigi név alatt jogosult tovább folytatni a vállalkozást.

Mármost: szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy én a volt társam gondnokával ez év május havában megegyeztem. A megegyezés ugyanilyen értelemben szült és így a cég felszámolása, illetve a cégtárs kiválása a cégből a legteljesebb jogi korrektség formájában történt. Ennyi az, amit a nyilvánosság számára szükségesnek tartok elmondani.

Fodor Zsigmond nyilatkozata teljesen megvilágítja azt a feltűnést keltő fölszámolást, amely hó napok óta Arad kereskedői és ipari köreinek egyik legérdekesebb beszéd tárgya volt.

Sport.

Magyar boxbajnok győzelme
(Izgalmas mérkőzés a budapesti Vigadóban.)

Budapest. A VAC tegnap a Vigadóban tartott jótékonycélu nemzetközi birkozó mérkőzése keretében Rózsa Jenő, magyar profeszionista boxbajnok Vogelhuber osztrák bajnokkal mérkőzött. Már az első menetben Rózsa került fölénybe higgadt és precíz munkájával. Egyenes ütései Vogelhubert zavarba hozták, aki idegesen védekezett. A második menetben Rózsa fölénye mindinkább kidomborodott, támadásait és tempóit állandóan fokozta, majd sikerült len-

gő ítései után Vogelhuber erősen vérezni kezdett. A harmadik menetben Vogelhuber már csak védekezett és ekkor Rózsa egy villámgyors akciót eredményesen vitt keresztül. A menet elején az osztrák két egyenes ütést kapott az arcába és a földre zuhant, de másodpercek leszámolása közben talpraállott. A következő pillanatban azonban Rózsa már knockautolta Vogelhubert. Rózsa a közönség lelkesen ünnepelte, aki rövid pályafutása alatt ezzel már a harmadik értékes győzelmet aratta.

Küzdelem egy színházért.

(Ungvári Miklós levele a temesvári magyar színház ügyében.)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becsés lapjának az Aradi Közlönynek mai számában. Fekete Tivadar nyílt levelet írt Szabó Pál szinigazgatóhoz. Amennyiben rólam is szó esik cikkében, mély tisztelettel kérem a következők közlésére:

Goga Octavián volt művészeti miniszter ur, még 1920. szeptemberben biztosította részemre a temesvári magyar színház koncesszióját, még pedig egy a cluj magyar színház engedélyével egyenrangú — egész éves és páralel előadásokra is jogosító engedéllyel. Ez évre, 1922-re, engedélyem alapján, a temesvári hatóságok is megadták a játszási engedélyeket, amelyeket még január havában felterjesztettem a színészegyesület tanácsához Clujra. Ott, a tanácsülés ígéretet is tett kérvényem pártoló felterjesztésére.

Ennek dacára Szabó Pált, később Róna Dezsőt terjesztette fel pártolólag Banu Constantin művészeti miniszter ur, így nincs is tudomása a nekem kiadott engedélyekről.

Timisoara főpolgármesteréhez intézett beadványomhoz mellékeltem eredeti okmányaimat, melyekben nyilatkoztam arra nézve is, hogy az oda csődített magyar színészeket — egyetlen kivétellel — hajlandó vagyok szerződtetni. Felszereléselem megvan. És azonkívül 300.000 lei készpénz áll rendelkezésemre az anyagiak biztosítására. A temesvári magyar idényért folyamodott emberfeletti küzdelmeim s az ebből következő ellenem intézett hajszaról kimerítő és részletes írást rendezek sajtó alá, mely „Egy magyar szinigazgató veszszőfutása Erdélyben” címen fog megjelenni a legteljesebb tárgyi-
lagosság és hiteles okmányok alapján hozzájuthat mindenki, aki komolyan törődik az erdélyi magyar színészet sorsával. Tudván azt, hogy ez nemcsak az én személyi ügyem, hanem közügy, így erősen a nyilvánosságra tartozik, szükségesnek tartom eme nyilatkozatom publikálását, melyért köszönetet mond nagyrabecsülő hiva: Ungvári Miklós.

HIREK.

Hegedüs Lóránt jobban van.

(Cáfolják a baleset hírét.)

BUDAPEST. Hegedüs Lóránthoz közelálló helyről megcáfolják balesetének hírét. Ellenben azt hangsúlyozzák, hogy a volt pénzügyminiszter lelki depresszióban szenved. Állandóan érdeklődik a magyarországi állapotokról és a pénzügyi válságok hírei mindig erősen felizgatják. Nem csak a magyar viszonyok hatnak rá, hanem a németországiak is. Legutóbb is a márka elértéktelenedése nagyon leverte. Most már többekévesebbé megnyugodott és orvosai biznak teljes felgyógyulásában. A telet még a szanatóriumban tölti, tavasszal pedig minden valószínűség szerint már egészségesen fog visszatérni Budapestre.

— Királyi kitüntetések. A tegnapi számban felsoroltuk azokat, akik királyi kitüntetésben részesültek. Ma még az alábbi kitüntetésekéről érkezett hivatalos értesítés Aradra: A román Korona-rend lovagi fokozatát kapták: Suciú Traian, az aradi járás főszolgabírája, Vulpe József helyettes sziguranca-főnök, Jonescu Juliú Ippai főszolgabíró, Stefanut Jancu mondorlaci lelkész, Secosan János odvosi bérlő, Mahler Ignác dévai főmérnök, dr. Robun Nicolae dévai főorvos, Ardelean Ioan Micalaca, Cristea Nicolae tanító Mondorlak és Covaceviú György ménesi közjegyző. A román Csillag-rend lovagi fokozatával Reu Illés volt aradi sziguranca-főnököt tüntette ki a király. A hűséges szolgálat elsőosztályú keresztjét Demsooran Traian, az aradi sziguranca komisszárusa és Grosecu Cornel pecicai határrendőrségi főnök kapta meg.

— Forró Pál cikke az Aradi Közlönyben. Az Aradi Közlöny mai száma Forró Pál dr.-nak, a kitűnő budapesti magyar írónak szellemes és finom írását közli: Budapesti asszony — aradi asszony címmel. Forró ma a legtermékenyebb és legtehetségesebb budapesti írók közé tartozik, akinek minden eddigi regénye példátlan sikerrel fogyott el a magyar könyvpiacra. Íróollát a főnyes, disztigvált és erotikus stílus, témaválasztásait a nagyvárosi pikantéria, írásművészetét a kiforrott magyar szó szépsége jellemzik. Az Aradi Közlöny mai kis konferansza magánviseli Forró írásainak minden karakterét. Nekünk külön öröm, hogy a kitűnő budapesti író az Aradi Közlönnyel tüntette ki írásával.

— Új vezető a munkaközvetítő hivatalban. Az aradi állami munkaközvetítő vezetője, Jenován György nemrégiben más hivatali beosztás miatt megvált a munkaközvetítő hivataltól. A munkaügyi miniszter erre az állásra minden valószínűség szerint regatbéli embert fog kinevezni, aki a közeli napokban átveszi hivatala vezetését. Itt említjük meg, hogy Popescu és Miclescu aradi munkafelügyelők az annak idején félbenmaradt tárgyalásokat a kisebb gyárak kollektív szerződése ügyében most folytatják. A tárgyalások előreláthatólag néhány napot vesznek igénybe.

— A forgalmi adóbefizetés decemberi sorrendje: 1-én A., 2-án B., 5-én C., D., 6-án E., F., 7-én G., 8-án H., 9-én I., J., 11-én K., 12-én L., 13-án M., 14-én N., 15-én O., P., 16-án R., 18-án S., 20-án T., 21-én U., 22-én V., 23-án W., Z., 27., 28-án részvénytársaságok.

Az Aradi Közlöny számára írta: Forró Pál.

Van-e különbség a nagy metropolisok asszonyai és a kisebb városok asszonyai között? Sok és igazságtalan közhely, frázis alakult ki már e kérdésben és a nagy város kifinomult díszői fölényes mosolylyal szoktak nyilatkozni a „vidéki” couleurról, amely már hét mértföldről meglátszik minden kínos erőlködés ellenére. Nos, én a magam részéről a legképtelebb vándornak bélyegzem ezt. Ellenkezőleg. A vidéki gazdag, előkelő családok női sokkal több idejét töltik életüknek külföldön, mint a nagyvárosok hasonló gazdasági viszonyok között élő asszonytársai, mert hiszen ezek nem érzik mégsem annyira a városi élet izgalmait utáni vágyat, mint a vidéken élők. Rengeveg számmal élnek vidéki kis városokban olyan nők, akik Páris és a Riviera minden dekadens finomságát, izlését valószínűleg meg öltözködésükben és szellemi képzettségük színvonalon marad a legmodernebb irodalmi és művészi törekvésekkel. A vidéki asszonyait valami sajátos, majdnem féltékeny lúz gyötri, hogy ne maradjanak alul a városi asszony kultúr fokán és az ő küzdelmük és elért eredményük sokkal tisztéletremétebb, mint a városié, mert míg a városi asszony tudása gyakran nem más, mint a színházban és tárlatokon megszerzett rutin, a gavallérok ellesett és gépiesen visszaadott szellemessége, addig a vidéki asszony könyvekből, folyóiratokból tanulja meg ezeket. Ha megnézzük a jómodu vidéki ház. könyvtárát, kétségtelen, hogy ott sorakoznak a legmodernebb költők és regényírók művei, még pedig és ezt különösen hangsúlyozom, legtöbbször eredeti nyelven.

— A városi földek kisajátítása. Az aradi kisajátító bizottság tagjai: dr. Robu János főpolgármester, Herling Gyula városi főmérnök, dr. Jegessy Károly főügyész, Popa Constantin gazdasági tanácsnok, dr. Széll Lajos járásbíró, Olariú Demeter segédtanfelügyelő és az aradi jószágigazgató ság megbizottja ma kezdték meg az Arad város tulajdonát képező földek kisajátítását. A bizottság a gáji kerületben kezdte meg munkáját, a melyet a mai napon még nem fejezték be.

— Elkészült utlevelék. Az aradi államrendőrség utlevélosztályán a következők vehetik át utlevelüket: Sárka Károly, Samt Mária, Bársony Kornél, Bodrogi Imre, Vendt Maró, Rondolescu Aurel, Vajda Andor, Rosiaivets Anna, Poltz Róza, Hanák Etel, dr. Széll Lajos, Hollán Irén, Gáspár Ida, dr. Boros Ernő, dr. Szeghő Hugó, Schäffer Ilona, Ajtay Béla, Bartha Sámuel, Sambura János, Nagy János, Farsang Böske, Farsang Mária, Szép György, Georgeviciú Sándorné, Csibor Juliánna, Szathmáry Mária, Weisz Aurélia, Boros Iván, Kováts László, Gellért Irén, Fürtös Gizella, Fábry Karolina és Fridvalszi Ilona. Az utlevélosztály főnöke figyelmezteti az érdekelteket, hogy utleveliket csak személyesen vehetik át. Az utlevélhivatal kizárólag délelőtt 8—1 óráig tart a felek részére hivatalos órákat.

A nagyvárosi asszony az ő fölényét tulajdonképpen a szerelmi élet apró förtjeiben érzi és itt, valóban van valami igazság. Mert hiszen a világváros hatalmas méreteiben könnyebben elűnhetik az egyén, mint a vidék mindent észrevevő kémlelődései közepette. A szerelmi élet, amely millió apró izgalomból és szenzációból tevődik össze, a nagyvárosban könnyebben talál eriesztő telepeket, mint a vidéken. A levegő telítve van azzal a villamos feszültséggel, amelyből mint apró elektromos kisülések remegnek bele a nőbbe a vágyak és nyugtalanságok. Am a nagy városi nő szerelmi dekadenciájával szemben a kisvárosi asszony szerelmének üdőbb és mélyebb volta több értéket és meletet ígér. A nagyvárosi nő szerelme mámor, gyakran szív és romantika nélkül. A vidéki romantika és szenvedély, amely a szerelmi érték legfőbb fokmérője.

Még csak a toilette kérdésében kell megvédelmezni a vidéket. Ez a vád — a vidék nem jól öltözik — egészen tarthatatlanul naiv. Hiszen a vidéki gazdag asszony Bécsben, Budapestben, Párisban dolgoztat. A nagyvárosban is csak a gazdag nő öltözködik jól és hogy ott a jól öltözködés szembetűnőbb, annak az oka az, hogy a tehetősebb tömeg legtöbbször egyes helyeken verődik össze, korzón, színházakban, ellenben a külvárosok rengeteg rosszul öltöző asszonya elűnik a megfigyelő elől, míg a vidéken mindenki együtt van.

Mindent egybevetve: a vidéki asszony, mint értéktinus, egvelen árnyalattal sem értéktelenebb a városinál. Sőt, igen sokban felül is mulja azt.

— Numerus clausust akarnak a német diákok. Berlin. A német főiskolák német nemzeti diákjai hétfői ülésükön elhatározták, hogy zsidó nem lehet sem rektor, sem dékán, a tanárok és a diákok tiz százaléka lehet csak zsidó. A világkereskedelmi főiskola antiszemita diákjainak sikerült az előadások felfüggesztését kiérszokolniok.

— Eljegyzés. Frommer Margit urleányt eljegyezte Dénes Jenő. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Megszüntetik a történelmi dráma-pályázatokat. Budapest. Az Akadémia meg akarja szüntetni a történelmi drámapályázatot és a Kóczándíjat. A javaslatot Császár Elemér tette egy egész osztály nevében azaz a megokolással, hogy ezek a pályázatok nemcsak értelmüket, hanem jelentőségüket is elvesztették. Berzeviciú Albert javaslatára az első osztály hatáskörébe utalták a javaslat elbírálását.

— A berlini színész-sztrájk. Berlin. A színész-sztrájk teljesen elmegegedett. A legelsőorangu művészek, akik eddig távol állottak a mozgalomtól, most már szintén erkölcsi és anyagi szolidaritást vállaltak sztrájkoló kartársaikkal. Az igazgatók szövetsége pedig olyan határozatot hozott, hogy megtiltja tagjaiknak azt, hogy a színészsztrájkjal kapcsolatban elbocsájtott színészeket 5 évvel...

— Budapesti bankigazgatók Aradon. Dr. Makkai Ernő, a budapesti Belvárosi Takarékpénztár vezérigazgatója és Fleiszig József, az intézet titkára üzleti ügyekben Aradon időznek és ez alkalommal az intézet folyó üzleteit érintő kérdéseken kívül beható megbeszéléseket folytattak az itteni intézetekkel a Belvárosi Takarékpénztárt érintő koronavalocizációs kérdésekben is.

— Újabb maximális árak Arad megyében. Megirtuk, hogy az élelmiszer maximális árak végrehajtása a megyében megiehető vonakodást váltott ki a termelőknél. A hatóságok az egész megyében legszigorúbban hajtják végre a rendeletet és azokat, akik a maximális árakat túlléptik, a rendeletben előirt bírsággal sújtják. Mint értesülünk, a megyében csak két heti próbaidőre léptették életbe az új árakat. Az eddigi tapasztalatok alapján, ha a próbaidő elmúlik, újrendszerű ármegállapításokat léptetnek életbe, amelyek nem az egész megyére lesznek egyöntűek, hanem járásonként külön szabják meg az élelmiszerek maximális árait. Egyes járásokban bizonyos élelmiszerek árai jóval magasabbak voltak mint Aradon, más helyen pedig a most életbe léptetett maximális árak túl magasak. Az új maximális árakat a helyi viszonyoknak megfelelően szabják meg és természetesen szemelölt tartják azt, hogy Arad közellátása normális maximális árakon történjen.

— Elfogott betörők. Jelentette az Aradi Közlöny, hogy november 11-ről 12-re virradó éjszakán betörték Rosenberg Mór csermői kereskedő üzletébe és onnan 100.000 lei értékű árut vittek el. A csermői csendőrség és rendőrség a gurbai csendőrpáncsnokság segítségével kinyomozta a tetteseket: Szelezsán Péter, Popa Péter és Popa Gavrilla személyében, akiket le is tartóztatott. A nyomozás sikerét fokozza az a körülmény, hogy a tetteseknél megtalálták az elloptott áruk legnagyobb részét. A három letartóztatott betörőt ma be szállították az aradi ügyészség fogházába.

— Ráismert a betörőjére. A napokban egy betörőt fogtak el, aki két évvel ezelőtt követte el bűnét és most abban a tudatban jött Aradra, hogy az esetet elfelejtették. Két évvel ezelőtt Kirner Viktor kereskedőnél betörték és 40 ezer lei készpénzt vittek el. A gyanu egy Nagy Sándor nevű emberre irányult, akit annak idején nem tudtak elfogni. Tegnap Kirner a város egyik főutcáján megpillantotta, azonnal ráismert a betörőre, aki el akart ugyan szökni, de nem sikerült. A rendőrség letartóztatta.

— Sakk-mesterverseny. Budapest. A magyar sakk-szövetség a közel jövőben kongresszust tart, amelyen mesterverseny és mesterképző-verseny lesz. Az első díj 50 ezer korona.

— Az alkoholista halála. Az ügyészségnek ma telefonon jelentették, hogy Sandru Nikolai 55 éves ternovai lakos az utcán összeesett és meghalt. Megállapították, hogy Sandru halálát, aki erős alkoholista volt, akut alkoholmérgezés okozta. Az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

— Köszönetnyilvánítás. Balesetből felépülve, összes jóismeréseimnek, kik személyesen vagy közvetve érdeklődésükkel felkerestek, szívből jövő köszönetemet küldöm. Horváth Miklós, okl. mérnök.

— Gyermekszépségsverseny lesz a Növédelmi Hivatal Mikulás-vásárának egyik legvonzóbb érdekessége.

— Poloska sok van, Lovas lakástisztító csak egy van Str. Oltuz (Illés-u.) 30a.

Az aradi kormány minisztere (Bartha Ábel zsarolási és családi ügye.)

Budapest. Bartha Ábel, aki rövid ideig az aradi kormány belügyminisztere volt, zsarolás kísérlete és család birtoklása miatt került a budapesti birtoktörvényszék elé. 1919. szeptemberében egy autót vásárolt Kerkay Ferontól, akinek azonban a vételárát nem fizette ki. Amikor az autója elromlott, Kerkayhoz vitte javításra, ez megjavította a kocsit, azonban nem adta vissza, míg a hátralévő vételárát meg nem kapja. Bartha erre az Ostenburg-különlteményhez fordult, amely Kerkayt kétszer is letartóztatta és csak úgy szabadult ki a fogságból, hogy kötelezte magát az autó kiszolgáltatására. A csalást Biringer Gyula sérelmére követte el, akitől pénzt és ékszert vett át, azzal, hogy ezt Bécsben eladja, a pénzzel azonban nem számolt el. Amikor Barthát Kraysell elnök kihallgatta, arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, Bartha kijelentette, hogy gazdálkodó és az aradi kormány volt belügyminisztere.

— Az aradi kormány volt belügyminisztere? — jegyezte meg az elnök. Őn belügyminisztere volt egy magántársaságnak és egész munkája abban állott, hogy a magántársaság és a franciák, majd a románok között összekötő gyanánt szerepeljen.

Bartha kihallgatása során tagadta bűnösségét. Bartha Ábel a budapesti törvényszék zsarolás kísérlete miatt hat hónapi fogságra ítélt.

Mozi.

Uri bandita, előkelő gentlemanból egy nagy fogadás révén vált albetörő a főszereplője az Uránia szerdai premierjének, amelynek Fekete Állarc a címe. Két pénzszerénygyáros — természetesen egy férfi és egy nő — harca alkotja a keretet ehhez a nagyszabású filmszenzációhoz, amelynek főmozgatója William Doug, az amerikai gavallér, aki fogadásból két betörést követ el és mindakettővel igen nagy segítségére van Elly Trönce kisasszonynak, a Tresor-Company tulajdonosának, aki a gentleman segítségével diadalmasodik is konkurrensén, aki a versengést különben is szerelemföltésből csinálja. A kisasszony a diadal dacára sajnálatlaltal de megvetéssel fordul el igazi betörőnek hitt megmentőjétől, aki azonban felfedi valódi kilétét s így valóban méltó Miss Elly kezére. Ezt a páratlan érdekességű szenzációt szerdán adja először az Uránia.

A sárga vezedelem: a pestis bűnteti Florentet, a ragyogó, de romlott várost az Apollo csütörtöki mulató előadásán, amelyen Flo-

renc erkölcei, bűnei és bűnhődése káprázatos kiállításban, a legtökéletesebb és legművészibb rendezésben

Kereskedők nagy gyűlése Aradon.

(Aradi és bányási kereskedő-egyesületek szövetsége.)

Vasárnap, december 3-án Aradon foglalkozni az egész Bányás és Arad szövetségbe egyesült kereskedő-egyesületei, hogy hatalmas nagygyűlés keretében tárgyalják meg a kereskedelem életbevágóan fontos ügyeit, amelyek egyben az ország gazdasági életének életbevágóan súlyos problémái. Az Aradi Kereskedők Köre meghívására, amely ezen a gyűlésen csatlakozik formászerűen is a Szövetséghez, amelyhez évek során együtt végezett munkássága csatlakozott eddig is. Timisoara, Lugos, Caransebes, Orsova, Lipca, Sanmichoul-Mare (Nagyszentmiklós) kereskedő-egyesületeinek együtt száz tagot meghaladó képviselői jönnek el Aradra a Szövetésnek Arad csatlakozása által történő nagystílusú átszervezésére. A Szövetség a vasárnapi gyűléssel nagy lépéssel közeledik ahhoz a célhoz, hogy a közös gazdasági hivatásban és érdekekben egyesült területek egységes érdekvédelmét erőteljesen megvalósíthassa. Az Arad-Bányási Kereskedő Egyesületek Szövetsége már is olyan nagy gazdasági területnek és olyan jelentős kereskedelmi és vámgócponthoz kereskedőit egyesíti, hogy a Délvidék minden gazdasági kérdésében irányadó sulyal és erővel léphet fel és továbbfejlődésében erős előmozdítója lehet egy országos egyesülés megvalósításának.

A vasárnapi nagygyűlés vendégei részben már szombaton este megérkeznek, nagyobb részük vasárnap délelőtt a timisoarai vonattal jön. A gyűlés a városháza nagytermében lesz, amelyet dr. Robu János főpolgármester a legnagyobb készséggel engedett át a kereskedőknek. A gyűlés délelőtt 10 órakor kezdődik. Első sorban az Aradi Kereskedők Köre közgyűlési ügyeit intézi el, az adminisztratív beszámolókat, költségvetést, stb., ezután következik a szövetségi nagygyűlés, amelyen mint elnökök az aradi és timisoarai egyesületek elnökei együtt lesznek a vezetők, az aktuális ügyekről pedig az aradi, timisoarai, lugosi egyesületek főtitkárai és ügyészei tartanak előadásokat, a tagok hozzászólásai és indítványai alapján fog azután a gyűlés állást foglalni és határozni a javaslatok tárgyában, amelyek főbb pontjai eddig: a vasúti szállítás és vámügyek, a forgalmi adó és az új adótörvény tervezete, a hitelvezetések korlátozása. A nagygyűlést társas ebéd követi. A vendégek nagyrésze csak az esti vonatokkal távozik és így a hivatalos formák közt elintézendő ügyek tárgyalása után idő marad arra

és játékban vonul el szemünk előtt. A főszerepeket Marga Kierska és Theodor Becker játsszák.

is, hogy nagy terület kereskedői egymással bensőbb magánérdekek zésbe is lépjenek és a magánüzleti közeledéseken túl is közvetlenebbé és erősebbé váljék a társadalmi együttérzés és a szorosán vett üzleti érdekekben tulmánd közös gazdasági szellem kialakulása.

Irodalom, művészet

Forró Pál konferanzestélye az aradi színházban.

A keddi színházi estén az éjjeli műsoron Forró Pál, Budapest egyik legkitünőbb tollforgatója konferált a szerelemről, házasságról és sok más olyan dolgról, amely a ma idegéletének élénk és állandó problémája. Forró nemcsak a csillogó ötletesség, nemcsak a rakétaszerűen sziporkázó eszrit és nemcsak a fölényes témakézelés jellemzi, hanem az előadási modernnek és a beszélőképeségnek valami olyan fölénye és gyakorlatossága, amely mindenképpen élvezetessé teszi ennek az izléses művésznél a meghallgatását. Az ötletek villanysebblámpájával világít rá Forró Pál a szerelemnek, a divatnak, a táncnak ezer misztikumára és mindenütt rátalál azokra az érdekességekre, amelyekből intimitásokat, megfigyeléseket és társadalmi szempontból értékes megállapításokat vihet a hallgatóság elé. Forró Temesvárról jött át hozzánk, ahol két napon át formálisan ünnepezték. Annál meglepőbb, hogy itt Aradon csak minimális színházi publikum élvezhette a kitünő előadót. Ennek persze nemcsak az volt az oka, hogy az értékes előadást bukott darabok között hirdették, hanem az is, hogy az aradi közönség nagyrésze szívesen tölti el az éjszakát a színházban, ha valami értéktelen francia malacság kerül színre, de nehezen mozgósítható, ha komoly erotikus irodalomról van szó. Akik azonban ott voltak az estén, melegen, elismeréssel és szeretettel tapsoltak az erdélytjáró budapesti magyar tollforgatóknak. (f. t.)

A városi színház heti műsora. Szerda: Tosca. A bérlet. Csütörtök: d. u. 6 órakor: Éjjeli menedékhely. Munkás-előadás. Este 9 és fél órakor: Cserebere. Bérlet. Pénteken: Cserebere. B. bérlet. Szombaton d. u.: János vitéz. Este hét és fél órai kezdéssel: Cserebere. C. bérlet. Este 10 és fél órakor: Pajkos diákok és nagy kabaré.

Takács Mihály, az aradi társulati volt tenoristája lép fel vendégként a szerda esti Tosca előadásán. Takács Mihály felléptét szívesen fogadja Arad zenekedvelő közönsége. Érdeklődése lesz még a Tosca előadásának az is, hogy Angelotti szerepét Varga Ferenc bassista énekl.

A budapesti Vígyszínház szenzációs ujdonsága: a Cserebere kerül színre csütörtökön este először a városi színházban. A darabra napok óta készül a társulat. A darab vezető szerepeit Horváth Mici, Balogh Böske, Halmos Mici, Madarász Margit, Novák Irén, Galetta Ferenc és Inke Rezső játsszák. A Cserebere bemutatójának érdekességét nagyban emelli, hogy Gyöző Alfréd, a közkedvelt komikus is fellép. Az ujdonságra jegyek elővételben a színház

pénztáránál kaphatók. A darab vasárnap estig marad műsoron.

A János vitéz kerül színre szombaton délután ifjusági előadásban az aradi színházban. Az ifjuság és a diákság óhajára tűzték ki műsorra ezt a nagyszerű magyar darabot, melyre jegyek elővételben a színház pénztáránál már kaphatók.

Szombaton éjjel a Próbaházasság kerül színre, Barics, Gyöző és Horváth Mici felléptével.

Szerdán bucsuzik Arad közönségétől Huszár Károly, az olyan rövid idő alatt világhírnévre szert tett moziszínész, akit Pufi néven becéznek. A nagynénik szentháromsága e kacagtató vígjáték szerdán kerül utóljára színre az Apollóban. Még e napon van módjában a közönségnek, hogy abban a kedves, meleg humorban, amely ebből a filmjátékból kiárad, gyönyörködjék a valójában derűs órákat szerezzen magának.

Karácsonyi fényképek! Nagy Géza fényképész műterme a gyermek fölvételekre való tekintettel reggeltől estig fűtve van. Fölvételek naponta (vasárnap is) d. e. 9-től este fél 7-ig egész napon át.

EZ ARAD!

Eminescu aradi felbirtoklásán

Eminescu költő volt, a román Béranger, vagy, ha úgy parancsolják: a román Petőfi. A szabadságról és a szerelemről énekel tiszta verseket, ékességeit a világliteratúrának, olyanokat, amelyeket csak egészen kivételes tehetségek tartja szokott pengetni. Eminescu tehát költő. S mert a költő és a sorsharag egy anyától lettak, Eminescu is éppen úgy meghalt, mint Burgyvelén Ioan parasztlény. vagy Szabó János parasztszék. A Halál senkit se osztályoz. Se bört, se felekezettel, se foglalkozást. Eminescu azonban tri néhány olyan verset, amelyek testi porhít velye fölött a nevéi mindig megörzik. Most — Aradon — kiderült, hogy Eminescu meg se halt. Egy kommunike napok óta hirdeti, hogy „Eminescu, a Párisban élő és román születésű hegedűművész, akit művészi körökben Aradon is sokan ismernek, december 9-én tartja hangversenyét. Minden reklam nélkül, máris tömegesen jegyestek elő jegyeket.”

Bocsásson meg a kommunike írója, s az egyidőre önkéntelenül meglepésztett aradi publikum, ha bejelentem, hogy Eminescu nem jön Aradra hegedülni, mert a hullottak legfellebb Szent Dávid hegedűjén mulatnak. Ők maguk nem muzsikális hajlamuk. Leszögezni szeretném, hogy Ennescuról van szó, Ennescurak hívják a párisi román művészt, aki nem tévesztendő össze Eminescuval, a költővel. A homouston és a homouston aradi reprizéhez ennyit hozzáfűzést fűzök akkor, amikor a kommunikeírót napról ismeretelnek kiegészítésére figyelmeztetem; feltámadás husvétkor van, nem karácsonykor. (f. t.)

Kisiklott petroleumvonat. Bucuresti. Cerna-Voda állomás közelében egy petroleumszállító vonat kisiklott és a pályatestet megrongálta. Az eltakarítási és javítási munkálatok folynak, de most csak átszállással lehet ezen a vonalon a személyforgalmat lebonyolítani. Nagyobb kár nem történt. A vonatkísérő személyzet sértetlenül hagyta el a petroleumvonatot.

December hó 2-án
szombaton
NYILIK MEG!!

az újonnan átépített Simay-féle ártézi-fürdő

December hó 2-án
szombaton
NYILIK MEG!!

KÖZGAZDASÁG.

**Kimutatás:
az Aradi Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
zálogleveleiről**

(az 1876. évi XXXVI. t.-a. 29. §-a értelmében)

Az 1922. évi október hó 31-iki állomány szerinti kitéss:

- Az intézet forgalomban levő zálogleveleinek összege ... L. 3,976.500.-
- A záloglevelek biztosítására szolgáló kölcsönök összege ... L. 4,139.589.56
- Az ingatlanok értéke, melyek alapján a kölcsönök engedélyeztettek ... L. 13,804.194.-
- A záloglevelek külön biztosítására szolgál ezen felül a takarékpénztár tulajdonát képező záloglevél biztosítéki alap, mely a következő értékekben van elhelyezve:
- L. 50,000.- 4%-os Pesti Hazai első tptár kötvény a 85.- ... L. 42,500.-
- L. 98,250.- 4% Hazai bank kötvény a 90.- ... L. 88,425.-
- L. 25,000.- 4 1/2 % - os Pesti magyar keresk. bank záloglevél a 90.- ... L. 22,500.-
- L. 50,000.- 4%-os Osztr. magyar bank záloglevél a 98.- ... L. 46,500.-
- L. 50,000 4 1/2 % Magy. takarékpénztárak központi jelz. bankja záloglevél a 90.- ... L. 45,000.-
- L. 20,000.- 4%-os Egyesült budapesti fővárosi tptári záloglevél a 85.- ... L. 17,000.- L. 261,925.-

Kelt Aradon, 1922. évi november 29.

**Aradi Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Igazgatósága.** 5825

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (November 28.) Dollár 159, márka 0.02 és fél, szokol 4.95, dinár 2.20, francia frank 11.30, magyar korona 0.06 és fél. **Kifizetések.** Budapest 15.20, Bécs 450, Berlin 0.02.20, Prága 5.

Bucuresti zárlat. (November 28.) Devizák: Páris 1130, London 715, Newyork 160, Italia 770, Svájc 29, Prága 505, Bécs 0.022, Berlin 0.0206. Budapest 0.0650. Valuták: Márka 0.0245, léva 108 török lira 0.78, angol font 715, francia frank 1135, svájci frank 29, lira 760, dinár 240, dollár 157, Napoleon 565, osztrák 0.0025, magyar korona 0.0625, socol 500, lengyel 0.0125.

Zürichi nyitás. (November 28) Berlin 0.0675, Newyork 538, Prága 16.95, Budapest 0.23, Zágráb 1.85, Varsó 0.035, Bécs 0.0074, bélyegzett 0.0076, London 2422, Páris 37.70, Milánó 25.70.

Zürichi zárlat. (November 28.) Berlin 0.063750, Amszterdam 212.50, Newyork 536, London 2430, Páris 37.10, Milánó 25.70, Prága 16.90, Budapest 0.23, Zágráb 1.85, Bucuresti 3.40, Varsó 0.035, Bécs 0.0076, osztrák lebélyegzett korona 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (November 28.) Napoleon 8800, dinár 2960—31.20, angol font 10.600—10.900, dollár 2350—2425, holland forint 930—945, márka 0.2750—0.3250, leu 15.50—16.50, lira 112—117, francia frank 165—171, szokol 74.25—78.25, lengyel márka 0.1550—0.1606, Bécs 0.0355 365, svájci frank 440—445, Jugoszláv korona 7.40—7.80.

Budapesti értéktőzsde nyitás. (November 28.) Salgó 33000, Rima 10.600, Kőszén 102000, Államvasút 24250, Cukor 110.000, Ganz 550.000.

Budapesti értéktőzsde zárlat. (November 28.) Magyar hitel 8075, Osztrák hitel 975, Salgó 30.000, Rima 10.950, Déli vasút 6300, Államvasút 23.250, Kohó 32.750, Ganz-Danubius 555.000, Kőszén 982.50, Papír 3150, Nasic 13500, Slavonia 2950, Földhitel 300, Viktoria 28000, Kereskedelmi 955, Beocsini 35000, Urikány 43000, Láng 10500, Lipták 3250, Brassói 20.000, Zabolai 6250, Baróti 2500, Atlantika 4350, Cukor 106.500, Klotild 6600, Temesi szesz 11700.

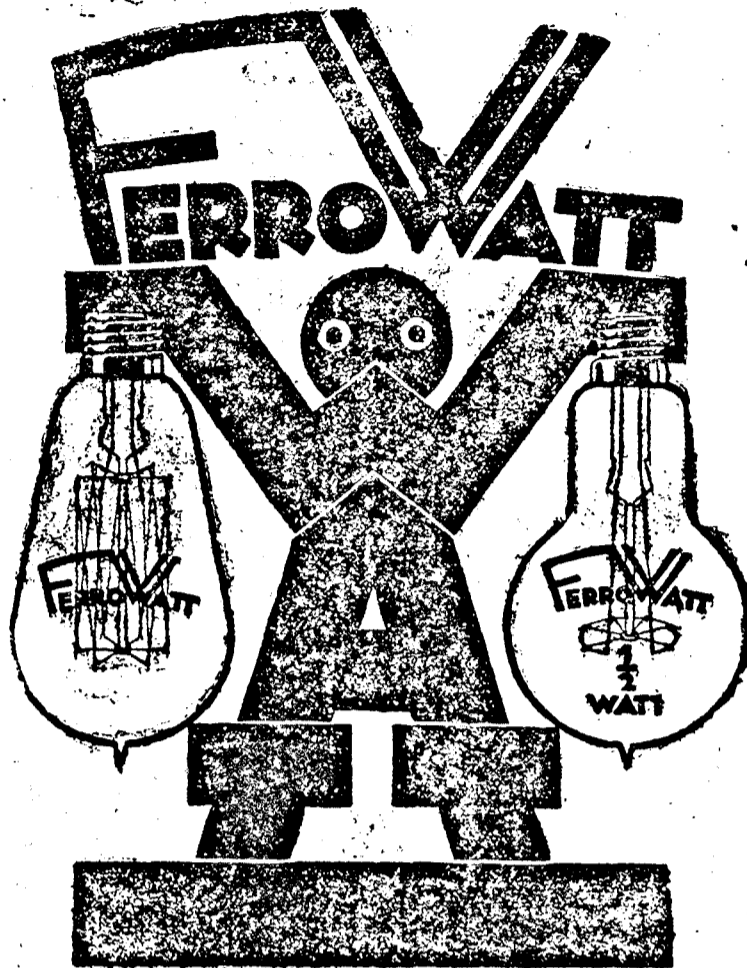
= A Belvárosi Takarékpénztár R. T. igazgatósága — mint Budapestről közlik — a december 5-ére összehívott rendkívüli közgyűlésnek az alaptőke 100 millió koronára való felemelését fogja javasolni. Az új részvények 5:2 arányban ajánlatnak fel a régi részvényeseknek, 1000 koronás árfolyamon.

Veszélyben Németország

(Újra zuhan a márka. — Francia rendszabályok.)

BERLIN. A dollár tegnap 8000 márka fölé emelkedett. A többi valuták szintén hatalmasan emelkedtek. Általános az a meggyőződés, hogy a márka javulása rövidesen nem várható. A tőzsdei hírek kapcsolatban oly hírek terjedtek el, hogy a brüsszeli konferencia veszélyben forog. Az amerikai kincstári hivatal titkára kijelentette, hogy Amerika nincs abban a helyzetben, hogy az európai államok háborús adósságainak törlesztéséről tárgyaljon. Poincaré viszont a legnagyobb határozottsággal kijelentette, hogy a német jóvátételi terhek leszállításáról addig szó sem lehet, amíg a nemzetközi terhek elengedése meg nem valósul. Francia pénzügyi köröknek az a véleményük, hogy a márka stabilizálásáról többé szó sem lehet és követelik a Poincaré által javasolt kényszerítő rendszabályokhoz való visszatérést. Németországot újabb veszély fenyegeti, amit bizonyít az is, hogy a párisi minisztertanács Foch marsall is résztvett, amiből arra következtetnek, hogy Franciaország készen áll a Németország elleni szankciók végrehajtására. Közben a drágaság mérhetetlenül emelkedik és a valuta-árfolyamok emelkedésének folyamatát még növeli.

Egyidőben olyan hírek is érkeznek, hogy a német kommunisták, akiknek száma erősen emelkedett, re-



a kvalitás-lámpa

Aki takarékoskodni akar, az csak az ilyen félwattos lámpát használja.

mélik, hogy puccsot hajthatnak végre az oroszok támogatásával. Bucurarin ugyanis kijelentette, hogy Szovjetorszag minden kommunista-mozgalmat támogat. Zethin Klára kommunista agitatorno azon faradozik, hogy Oroszorszagtol fegyveres segitseget eszközöljön ki a Németországban rendezendő kommunista-felkelés számára

Már minden előkészületet megtettek a nagyszabású német felkelésre, amely decemberre vagy januárra várható.

PÁRIS. A tegnapi minisztertanács után a tőzsdei körök erősen nyugtalanság fogta el. A német márka 17 centimes-el zuhan, amivel elérte legmélyebb pontját. A márka újabb zuhanását azzal magyarázzák, hogy a francia minisztertanácsban újra konkrét formában felmerült a Németország ellen teendő kényszerintézkedések terve.

— Csaló kereskedő. Bucuresti. Az osztrák ügyészség Salzburgban tartóztatott egy bucarestii Leonescu nevű asszonyt, aki az egyik fővárosi forgalmas divatszalon tulajdonosnője. Az asszony a Banca Nationala által kiadott állítólagos meghatalmazás alapján több bucaresti kereskedőtől nagyobb pénzeszegeket csalt ki, részben pedig különböző üzletkötésekkel őket érzékenyen megkárosította. A kereskedők részéről iránta megnyilvánuló bizalom egyébként

onnan magyarázható, hogy Leonescu asszony több ízben szivességet tett nekik a szükséges permiszek megszerzése körül. A vizsgálatot megindították ellene.

NYILTÉR.

Áz ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

NYILATKOZAT.

Szabó Szofi ellen terjesztett vádak, rágalmak, becsületsértés, életveszélyes fenyegetés és üldözésekért a legnagyobb sajnálatomat fejezem ki és ezúton kérem elnézését. 5834

Arad, 1922. november 28.

CZIGLER IGNÁTNÉ.

Asztalosműhely,

nagy, különálló épületben, közvetlen a Piata Imparatal Traian Attila-térnél, azonnal, berendezéssel és anyaggal, illetve munkásokkal átvehető. Bővebbet: 12480

Str. Kálvin János 12., földszint.

Négy éves és egy nyolc hónapos

gyermekeim mellé keressék románul beszélő 12481

német nevelőnőt

havi 400 Lei fizetéssel. Bemutatkozni délután 1—3-ig: Colonel Stancu-nál, George Jonescu. (Gróf Károlyi-utca) 2.

A szerkesztésért: **KAROLY JOZSEF** felel.

Cezurat: **Dr. ROMUL MAGER**

Utlevelekre vizumot 55 Leiért legpontosabban leggyorsabban a **KELET-hírlapiroda** szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1

Nélkül nem lehet el elektromosan világított auto

OSRAM

AUTO-LÁMPA

Apró hirdetések.

Levelezés.

„VAD VIRÁG”. Levele van a kiadóhivatalban. 5827

„SZOLID LEÁNY”. Levele van a kiadóhivatalban. 5826

Alkalmazás.

MINDENES SZAKÁCSNŐ falura felvételek esetleg nagyobb fiával együtt. Bővebbet Strada Grăceanu. (Perényi-utca) 6-8. szám alatt. 5823

KERESEK két gyermek mellé német kisasszonyt vidékre. Ugyanott egy minden felvétetik. Cim Kelet hírlapiroda. 12590

HUSZONHAT ÉVES, nős, szabad állást keres. békítiszolga, vagy egyéb munkára vállalkozik, több nyelven beszél, óvadékkal rendelkezik. Cime Wallinger hirdetőjében. 12481

MINDENES főzőnőnek ajánlkozik kis gyermekével jobb nő. Cime Wallinger hirdetőjében. 12480

BEJÁRÓNÉT keresek egész napra dr. Gross, Strada George Ionescu (Gróf Károlyi-utca) 3. 5833

Vétel és eladás.

KÜLÖNBÖZŐ fehérneműk, három pár alpaca evőeszköz, finom sörös poharak, fekete-kávés csészék, dísztárgyak, függönyök eladó. Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. sz. I. jobb. 1000

NÉGY darab alig használt dobkályha hozzávaló csövekkel eladó Kornis Zsigmond és Márton cégnél Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 28. 5822

UJ, paradés, 2 ló-a való szerszám és egy új, szörme-bélelés városi bunda olcsón eladó. Megtekinthető Páncotan Hamburger kereskedőnél. 5830

KITÜNŐ állapotban levő 22-50. HP. Mercedes-autó eladó. Bővebbet Kornis Testvérek irodájában Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 5. 12590

OYERMEKKOCSI, fekvő-ülő, nikkelezett, bőrpárnázattal, jókarban eladó. Calea Aurel Vlaicu 21. I. emelet. 5786

SZÖRMÉT, fehérneműt, szőnyeget, mindennemű lakás berendezéseket vesz és elad Comisso Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban balra. 5723

NYERSBORKÖVET vesznek minden mennyiségben Irom Arnold Arad. Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39 sz. 10655

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, Japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perza és szmirnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

LANDBOTE; Bauern, Volksbote, Marienkalender, Brassói Lapok naptára ki-zárólagos egyedárúsítását átvettük Arad és környékére, magas rabattal szállítunk viszontelárúsítóknak Kelet hírlapiroda. 12589

VEHET, ELÁDHAT, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

ÜZLETBERENDEZÉS üvegezett és nyitott állványok, pult, jégszekrény, liszteláda eladó. Megtekinthető Pieta Cathedral (Tökölly-tér) 2b) 12778

KÖNYVET és kottát (nagy tömegben) olcsón árul Kerpel könyvüzlete. Ugyanott kölcsönkönyvtár is. 12703

FESTMÉNYEK (ujak, kiváló művészek-től) érkeztek Kerpel műkereskedésébe. Ugyanott 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. 12871

CSUTKADARÁLO eladó. Cim Ghioroc (Gyórok) Fő-ut 72. 3802

MINDENEMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

PALINKAFŐZŐ ÜSTÖK 90 litertől 300 literig kaphatók Fraju Burza vaskereskedésében Aradon. 5752

Üzletek.

JÖMENETELŰ vendéglő a Viadukt közelében visszavonulás miatt eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 12481

HENTES ÜZLET belváros legforgalmasabb utcájában, villanyerőre berendezett műhely, felszereléssel, elősmert legjobb üzlet, sürgősen eladó. — Fűszerüzlet belvárosban előnyösen átvehető. — Fűszerüzlet lakással belvárosban 26.000 Leiert eladó lakással együtt. — Magánház üzlettel, lakással eladó. Bővebbet „Argus” irodában Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 12728

Oktatás.

ZONGORA ÓRAKAT jutányosan adok. Cim Wallinger hirdetőjében. 12480

Különféle.

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé halszagú Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszerészára Arad. 12831

MŰHÉLYNEK, raktárnak alkalmas száraz, nagy pince helyiség kiadó. Strada Vicentin Babes (Kiss Ernő-utca) 10. 5828

ASZTALOS MŰHELY (16 méter hosszú) szerszámokkal berendezett. Érdeklődni Strada George Popa (Ferdinánd-utca) 3. 5824

ELVESZETT vasárnap délelőtt a Pieta Avram Iancu (Szabadság-téren) egy arany karkötő-óra. Becsületes megtalálókéretik, hogy adja le nagy jutalom ellenében a Cornul vânătorului (Vadászkürt-szálló 28. szoba. 5831

ELVESZETT egy fél fehér korall függő. Becsületes megtalálók jutalomban részesül Kelet hírlapirodában. 12590

HASZNALT ÓLOM megvételre keresgélők. Bővebbet a kiadóban.

Veszek régi hamis fogakat és egész fogsorokat Kun ékszerész.

Malomhenger rovátkolást és autogén forrasztást vállal!

Aradi Vasipari R.-T. vasöntőde- és gépgyára Arad.

Nagy raktárt tartunk Brevillier gyártmányu

Csavarárunkban

rendkívüli olcsó árak!

Anyás csavar
Pánicsavar
Anyá
patkésarok
facsavar
vassmenetli csavar
saszeg
szegecs
vörösréz szegecs

I. N A C H T fióküzlet Arad.

Centrala: Bucuresti. Fiókok: Cluj, Brasov, Wien, Galati.

!! Csakis engros !!

Utleveleket 45 leiert láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, főtér és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Mărășesti (Kossuth-utca.)